

Jos UITDEHAAG

Експерт ГИЗ Програма за правне и правосудне реформе у Србији

НОВИ СИСТЕМ ИЗВРШЕЊА У СРБИЈИ: NOBLESSE OBLIGE

Резиме

Закон о извршењу и обезбеђењу (ЗИС) је на снази већ две године. Очигледно је да је потребно увести већу доследност у овај закон. Законодавац у Србији у том погледу припрема измене и дојуне како би унапредио њу доследност. Истовремено је очигледно и да се ЗИС налази у почетној фази примене. Поред тога, и Комора извршиоца игра значајну улогу у спровођењу овог закона.

Назив овог чланка је „Нови систем извршења у Србији: *noblesse oblige*“. Оксфордски речник енглеског језика дефинише „*noblesse oblige*“ као „повласицу која са собом носи и одговорност“. Законом је таква повласица дапа самозапаоеном извршиоца. Она подразумева одговорност за даље унапређење и јачање новог система извршења у сарадњи са државом. И држава има одговорност за даљи развој система извршења. Добро развијен и функционални систем надзора ће допринети повећању јавног поверења у нови систем. Међутим, држава ће се можда суочити и са следећим изазовом: да раскине са правном традицијом и у националне прилике о извршењу уведе механизме који су се показали успешним у другим земљама.

Кључне речи: Закон о извршењу и обезбеђењу, приватни извршиоци, систем извршења.

I Увод

Србија је 2011. усвојила нови Закон о извршењу и обезбеђењу.¹ Систем извршења у Србији је до 2011. године представљао плод комбинације сложених поступака, прекомерног формализма, процесних понављања и репетитивне процесне структуре, преобиља правних лекова, оклевања надлежних органа да делотворно спроведу извршни поступак, привилегованог положаја државе и њених интереса и интензивне судске умешаности која је доводила до тога да сам појам извршења буде схваћен као дуплирање судског поступка и судске праксе („схваћање извршења као понављања постојећег”).² Главни циљ аутора новог закона био је да побољшају делотворност и ефикасност извршења увођењем процесних промена и, друго, да уведу samozапослене (приватне) извршитеље. Ти samozапослени извршитељи су почели са радом 2012. године.

Прошле су две године откад је ЗИС усвојен, те би можда био прави тренутак за оцену нове организације извршења и њеног доприноса повећању ефикасности и делотворности система извршења.

II Двојни систем извршења

Бугарска је била прва земља у региону која је увела двојни систем извршења, коегзистенцију државних и приватних извршитеља. Иницијатори законодавства у Бугарској су морали да направе компромис како би скупштина усвојила закон о samozапосленим извршитељима.³ Тај компромис је подразумевао постојање два паралелна система извршења: нови систем samozапослених извршитеља и већ постојећи систем извршења који спроводе државни службеници. Занимљиво, оно што је у Бугарској представљало политичку одлуку је сада „унапређено“ и сматра се моделом извршења. Укључујући и у Србији.

Схватање извршења као понављања поступка био је један од проблема са којима су се земље Западног Балкана суочавале у прошлости. Југословенски Закон о извршном поступку из 1978. године – који је

1 Закон о извршењу и обезбеђењу (*Службени гласник РС*, бр. 31/2011, 99/2011 – др. закон и 109/2013 – одлука УС; даље у фуснотама: ЗИС).

2 Jos Uitdehaag, Alan Uzelac, *Нацрти Закона о извршењу и обезбеђењу Републике Србије, Коментари о усклађености са захтевима Европске конвенције за заштити људских права*, Савет Европе, 2010.

3 Аутор овог чланка је у својству међународног експерта био активно укључен у израду и спровођење новог система извршења у Бугарској у периоду од 2004. до 2011. године.

донет у контексту тадашњег социјалистичког система – пружао је висок степен заштите дужника у извршним предметима. То је за резултат имало развој културе злоупотреба. Дobar пример је одуговлачење поступка извршења од стране дужника (зло)употребом значајног броја правних средстава. А и организација система извршења није била добра. Успех или неуспех у великој мери зависи од професионалности извршитеља. Судови су, међутим, увек придавали мали приоритет извршењу. Увођење samozапослених извршитеља посредством ЗИС је имало за циљ унапређење професионалности извршитеља.

Већ сам поменуо двојни систем у Бугарској. У Бугарској обе врсте извршитеља делују у складу са једним сличним законом. Самозапослени извршитељ може да спроводи извршење и над јавним потраживањима. На повериоцу је да изабере да ли ће извршење спровести samozапослени или државни извршитељи.⁴

Да ли извршитељи у Србији уживају исти такав равноправан положај? Одговор је једноставан: не. Поверилац у Србији који намерава да пребаци предмет са суда на samozапосленог извршитеља мора да плати награду samozапосленом извршитељу. Очигледно да се бројни повериоци не одлучују да пребаце предмете због ове додатне финансијске обавезе.⁵

Међутим, још основније је питање да ли треба да постоје два паралелна система извршења? Да ли је законодавац намеравао да задржи мешовити систем или је намеравао да задржи судске извршитеље само током прелазног периода? Као што сам већ поменуо: ефикасност и делотворност система извршења у великој мери зависе од професионализма извршитеља, били они јавни или приватни. Међутим, у случају да законодавац намерава да задржи судски систем извршења, то значи да ће и судски и приватни извршитељи морати да поседују једнаке

4 Ове две врсте извршитеља су равноправне по бугарском Закону о парничном поступку. Члан 18 Закона о приватним извршитељима је, међутим, у корист samozапослених извршитеља: „Приватни извршитељ може по налогу повериоца да у вези са поступком извршења истражује имовинско стање дужника, проверава податке, прикупља исправе, документе и остало, *одређује начин извршења* и чува пописану имовину.“

5 Супротно ситуацији у Бугарској. У члану 3 Прелазних и завршних одредаба Закона о приватним извршитељима јасно је прописано:

- (1) Приватни извршитељ на захтев повериоца може да настави са спровођењем извршног поступка који није окончан. Ако судија-извршитељ није спровео захтевано извршење, предујмљена награда за извршење се исплаћује приватном извршитељу из буџета односног Регионалног суда.
- (2) Приватни извршитељ на захтев повериоца – државне институције може да настави са спровођењем извршног поступка који није окончан за намирење државног потраживања.

квалификације. Другим речима: држава ће морати значајно да уложи у судски систем извршења: како финансијска средства тако и у образовање извршитеља.⁶

III Уређење делатности самозапосленог извршитеља

1. Улога судова

Самозапослени извршитељ у Србији се сматра независним професионалцем, а његова делатност је уређена ЗИС. Сходно члану 313 ЗИС, извршитељ мора, између осталог, да испуњава следеће услове: да поседује диплому правног факултета, да има најмање две године радног искуства на пословима извршења, односно три године радног искуства на правним пословима и да је положио испит за извршитеља. И Министарство и Комора извршитеља надзиру рад самозапослених извршитеља и њихово поштовање етичких и професионалних стандарда.

Чини се, међутим, да се законодавац плашио да раскине са правном традицијом: утицај суда на рад самозапослених извршитеља је и даље значајан.

2. Делатност самозапослених извршитеља

У члану 325 је дат подробен опис овлашћења самозапослених извршитеља. Чини се да су њихове активности ограничене само на радње везане за извршење. Овде би требало поменути мишљење Савета Европе и Комисије за ефикасност правде Савета Европе (*CEPEJ*). Сходно Смерници бр. 34 *CEPEJ*⁷ извршитељи „могу такође бити овлашћени да спроводе секундарне активности спојиве са њиховом улогом у циљу заштите и обезбеђивања уважавања права странака у поступку и убрзања судског поступка или смањења оптерећености судова. Те активности, између осталог, могу обухватати:

6 Захтеви везани за образовање судских извршитеља тренутно нису утврђени. Види такође Препоруку бр. 17/2003 Комитета министара Савета Европе, усвојену 9. децембра 2003. године, у даљем тексту Препорука бр. 17/2003:

(7) Извршитељи који су државни службеници треба да имају одговарајуће услове рада, адекватне материјалне ресурсе и помоћно особље. Такође треба да примају адекватну накнаду за рад;

(8) Извршитељи треба да похађају почетну и континуирану обуку у складу с јасно дефинисаним и добро структурираним општим и конкретним циљевима.

7 *CEPEJ (2009) 11 REV* Смернице за боље спровођење постојећих препорука Савета Европе о извршењу, од 17. децембра 2009; даље: *CEPEJ (2009) 11 REV*.

- наплату дугова;
- добровољну продају покретне и непокретне имовине на јавном надметању;
- одузимање ствари;
- евидентирање и извештавање о доказима;
- поступање у својству судског послужитеља;
- пружање правних савета;
- стечајни поступак;
- обављање задатака које им судови повере;
- заступање странака у суду;
- сачињавање приватних исправа и писмена;
- подучавање.“

Желим да се детаљније позабавим двома наведеним активностима. Евидентирање и извештавање о доказима је обухваћено правним документом, описом чињеничног стања. Сачињавање писаног описа чињеничног стања је сложено. Извршитељи многих европских земаља су укључени у припрему тих описа чињеничног стања, у којима излажу чињеничне информације, без аргумената. Сврха описа чињеничног стања и није да изложи неки аргумент, већ да јасно изложи чињенице. На пример, извршитељи у Француској припремају такве описе чињеничног стања на захтев суда. Сваки документ који сачини извршитељ је сачинило лице са јавним овлашћењима. Стога се такав документ сматра доказом највеће вредности у судском поступку.

Друга активност се односи на наплату дугова. Активност наплате дугова је у складу са мишљењем Савета Европе о извршењу:

Извршни њосџуџак би џребало да буде довољно флексибилан како би се извршиџељу омоџућила разумна мера слободе деловања у циљу џосџизања доџвора са дужником када џосџоџи консензус између џовериоца и дужника. Такви аранжмани џреба да буду џодврџнуџи џемељној конџроли како би се обезбедила неџрисџрасносџ извршиџеља и заџиџиџа инџереса џовериоца и џређих лица. Улоџа извршиџеља џреба да буде јасно дефинисана домађим законом (на џримеџ, џихов сџеџен самосџалносџи). Они моџу (на џримеџ) да имају улоџу „џосџ-судскоџ џосредника“ џоком фазе извршења.⁸

Државе чланице моџу џреко џравноџ оквиџа за извршење да обезбеде да не долази до неџџребноџ џролонџирања извршења. Државе чланице се нарочитџо џодсџичу да џредузимају мере за џоједносџављење џроцесноџ оквиџа за извршење како би извршиџељи имали неџџ-

8 СЕРЕЈ (2009) 11 REV, Смерница бр. 8.

*ходну самостјалностї да сами бирају најїрикладније процесне кораке у даїтом їредмеїу без їрейходної одобрења.*⁹

*Приоритетї увек їреба даватиї їосїизању сїоразума између сїїранака, како би се координисали временски оквири извршења. Када се сїїранке саме сїоразумеју о временском оквиру извршења, ниједан їосїуїак коїи је їредвидела држава чланица не би їреба-ло да сїїречи сїїровођење їаких сїоразума.*¹⁰

У важећем ЗИС-у се не помиње вансудско извршење. Прем-да је сходно члану 325, тач. 11 ЗИС самозапосленим извршитељима дозвољено да на захтев извршног дужника или извршног поверио-ца посредују у циљу постизања споразумног решења, чини се да је то у пракси компликовано. Сходно члану 76 ЗИС, извршни поступак се обуставља по службеној дужности ако се извршни дужник и извршни поверилац споразумеју о исплати дуга на рате. Међутим, и у таквим случајевима они морају да поднесу споразум оверен у суду. Обично се споразум између странака односи и на дотадашње трошкове извршења. Међутим, сходно члану 76, одлуком о обустави извршења се укидају спроведене извршне радње.

3. Развој система надзора

Пројекат за правну реформу (ППР) ГИЗ од 2001. године пружа Србији помоћ у процесу унапређења правног и институционалног окви-ра за снажну владавину права и здрав економски раст, чиме се утире пут приступању Србије Европској унији. ППР се усредсређује на следећа три главна изазова са којима се правне реформе у Србији суочавају: унапређење општег законодавног процеса; спровођење реформских за-кона и на популаризацију закона, нарочито у области грађанског и при-вредног права. ППР уз подршку Европске уније такође пружа помоћ спровођењу система самозапослених извршитеља у Србији.

Једна од основних тема у оквиру тог пројекта ће обухватати развој система праћења и контроле рада самозапослених извршитеља. Сходно ЗИС, надзор над законитошћу рада самозапослених извршитеља врше Министарство правде (члан 346 ЗИС) и Комора извршитеља (члан 347 ЗИС).

Пројектни тим ГИЗ ће у блиској сарадњи са Министарством правде и Комором сачинити скуп јединствених (минималних) стан-дарда управљања канцеларијама. Ови професионални стандарди ће представљати саставни део приручника у којем ће бити описани струк-

9 СЕРЕЈ (2009) 11 REV, Смерница бр. 67.

10 СЕРЕЈ (2009) 11 REV, Смерница бр. 70.

тура канцеларије samozапосленог извршитеља, планирање, ресурси, процесуирање докумената, маркетинг и финансијско управљање а он ће садржати и препоруке за унапређење управљања канцеларијом и услуга које се пружају у вези са извршним поступком. Овај скуп професионалних стандарда ће бити обавезан за све samozапослене извршитеље и биће усвојен у облику подзаконског акта. Истовремено ће бити развијен систем спољне ревизије како би се обезбедила примена професионалних стандарда у свим канцеларијама. Професионални стандарди ће такође послужити и онима који се баве праћењем и контролом професије (Комори и Министарству правде).

Слични се системи већ примењују у разним европским земљама, нпр. у Бугарској и Холандији.

Даљи развој надзорног система ће такође подразумевати предлоге неопходних измена и допуна законских одредби којима се уређује дисциплинска одговорност samozапослених извршитеља.

4. Управљање и располагање новчаним средствима

Током даљег развоја система надзора ће се посебна пажња придати члану 329 ЗИС којим се уређује управљање и располагање новчаним средствима. Банковни рачун који се помиње у члану 329 је уведен како би се заштитили и интереси дужника и интереси повериоца. Сходно ставу 3, извршитељ је дужан да без одлагања на рачун извршног повериоца пренесе средства која је уплатио дужник. Чини ми се да би требало побољшати одредбе овог члана.

Као што сам напоменуо, сврха овог члана је да заштити и интересе повериоца и интересе дужника. Требало би додати став којим се прецизира да samozапослени извршитељ само управља тим рачуном али да износи на рачуну заједно припадају законитим повереницима.

Законит извршни поверилац се намирује сразмерно износу свог потраживања из износа који је у његову корист уплаћен на посебан рачун. Поверилац има право на исплату свог дела потраживања из средстава на посебном рачуну. Ако на посебном рачуну нема довољно средстава да сваком законитом повериоцу буде исплаћен цео износ потраживања, извршитељ може законитом повериоцу да исплати само износ који не доводи до кршења права осталих законских поверилаца. Извршитељу (у случају да је дужник) се додељује износ који *йреостйане након исйлайтје износа на које сви остйали йовериоци имају йраво*.

Такође бих предложио да се дода одредба о одговорности samozапосленог извршитеља за мањак на том рачуну. Извршитељ би у том случају био обавезан да без одлагања надомести мањак на посебном ра-

чуну и могао би бити позван на прекршајну, кривичну и дисциплинску одговорност за тај мањак.

5. Број samozапослених извршитеља

Сходно члану 315 ЗИС, једно место извршитеља, одређује се, по правилу, на 25.000 становника. Сваки извршитељ се именује за подручје основног суда и подручје привредног суда (члан 312, став 3 ЗИС). Министар има одређену слободу у одређивању броја извршитеља: сходно члану 315, став 3, министар може да одреди и већи број извршитеља, у зависности од потреба или на образложен предлог Коморе.

Чини се да се овлашћење министра односи само на одређивање већег броја извршитеља, на основу нпр. потреба тржишта. Међутим, те потребе тржишта (или њихово непостојање) могу такође изискивати именовање мањег броја извршитеља. Пракса већ показује да извршитељи у регионима морају (финансијски) да опстану. Именовање још извршитеља у овим регионима (услед законских одредби) може довести до њиховог банкротства.

6. Комунални предмети

Понекад се чини да се samozапослени извршитељи поистовећују само са комуналним предметима. Нема сумње да значајан број предмета утиче на оперативно управљање канцеларијом samozапосленог извршитеља. Неколико амандмана је припремљено како би се овај проблем решио.

Прво на чему бих се задржао је примењивост Закона о јавним набавкама на делатност извршитеља. За разлику од бележника, извршитељи нису изузети из овог закона. По мом мишљењу, битно је да су и samozапослени извршитељи изузети из његових одредби.

У разним приликама сам раније коментарисао нацрте измена и допуна ЗИС.¹¹ И даље сматрам да те предмете треба равномерно додељивати samozапосленим извршитељима, на основу боравишта или пребивалишта дужника. Законодавац је увођењем samozапослених извршитеља на тржиште имао за циљ да повећа ефикасност и делотворност система извршења. Тржишно функционисање значи да извршитељи треба да се усредсреде на стално унапређење квалитета свог рада како

11 Jos Uitdehaag, Alan Uzelac, *нав. дело*. Вид. и Правно мишљење о Закону о извршењу и обезбеђењу у Србији (нацрти измена и допуна из 2012. године), Jos Uitdehaag, Andrej Ekart, *Legal Opinion on the Law on Enforcement and Security in Serbia (2012 draft amendments)*, доступно на адреси: http://www.coe.int/t/dghl/cooperation/capacitybuilding/expertises_EN.asp, 1.4.2014.

би били могли да се надмећу са својим колегама (конкуренцијом). Дакле, чини се да су изузимање извршитеља из Закона о јавним набавкама и равномерна расподела предмета супротни увођењу тржишног механизма. Међутим, тржишни механизам је мање битан за функционисање samozапосленог извршитеља као професионалца ком су поверена јавна овлашћења – јавног службеника који представља државни орган.

7. Достављање писмена од стране samozапослених извршитеља

Чланом 29 ЗИС се уређује достављање писмена у извршном поступку. Члан 325, став 1, тачка 3 извршитеља овлашћује да у извршном поступку „доставља своја акта, као и поднеске и судске одлуке по овлашћењу суда“.

Достављање писмена се у свим земљама Западног Балкана сматра једним од главних проблема и у извршном поступку. Проблеми су мање више слични. Само већи судови имају посебну службу за достављање писмена. У тим службама се припрема пошта коју достављају надлежни службеници. Средњи и мали судови немају такве службе и зависе од ПТТ. Чини се да је достава поштом у потпуности неефикасна и да се појављује велики број проблема јер се писмена достављају на погрешну адресу или се уопште не достављају. Велики број проблема би био решен прописним и коректним достављањем писмена којима се покреће поступак или извршење. Достава писмена на погрешну адресу или њихово недостављање могу довести до вишемесечног кашњења у поступку и до значајног повећања броја извршних предмета у суду. Систем зависи од професионалности, квалификованости и обуке поштанских службеника и управо се ти квалитети и квалификованост могу довести у питање.

И Савет Европе и *СЕПЕЈ* су у контексту члана 6 Европске конвенције о људским правима истакле значај развијеног система за достављање писмена:

У тачки III 2. г. Препоруке Комитета министара Савета Европе бр. 17 из 2003. године је прописано да извршни поступак треба да „*обезбеди надолговорнији и најрикладнији начин за достављање писмена (на пример, лично достављање од стране извршитеља...)*“.

СЕПЕЈ (2009) 11 REV, Смерница бр. 17: „*Обавештавање странака о извршењу судских одлука или извршних исправа или овера јавног бележника или других писмена представља суштински аспекти процеса о извршењу. Благовремено обавештавање странака представља неопходан елемент правичног суђења, у смислу члана 6, ст. 1 Европске конвенције о људским правима.*“

Нажалост, до сада нису измењени ни члан 29 ни члан 325 ЗИС. Стога samozапослени извршитељ може да доставља само ограничен број писмена (своја акта и поднеске). Таква достава писмена може бити извршена само на „званичној адреси“ дужника, чак и у случају да је дужник већ напустио своје боравиште или пребивалиште (члан 29, ст. 2 ЗИС). Треба размотрити правила о достави у извршном поступку како би се обезбедила прописна равнотежа између интереса поверилаца и дужника.¹²

Европска комисија је децембра 2013. године објавила извештај о евалуацији Уредбе ЕУ о прекограничној достави судских и вансудских писмен.¹³ По том извештају, овај начин доставе се користи због малих трошкова, али се у пракси појављују тешкоће које негативно утичу на ефикасност овог начина доставе (а сличне тешкоће постоје и у Србији):

- Круг особа којима се писмено може доставити поштом. У складу са правилима грађанског поступка у одређеним земљама, писмена морају бити лично достављена особи којој су упућена. У другим државама чланицама постоји могућност за такозвану „доставу другој особи“ када се писмено не уручује лично

12 Види, на пример, пресуде Европског суда за људска права у предметима *Грозданоски против БЈРМ* од 31. маја 2007, бр. представке 2151/03 и *Бочварска против БЈРМ* од 17. септембра 2009, представка бр. 27865/02. ЕСЉП је у пресуди у предмету *Грозданоски* подсетио да начело једнакости средстава у грађанским поступцима подразумева да свакој страни треба дозволити разумну могућност да изнесе свој случај – укључујући и доказе – под условима који је не доводе у значајније неповољнији положај у односу на противничку страну. Једнакост средстава представља један од аспеката појма правичног суђења. Та једнакост подразумева право страна да буду упознате и да коментаришу све изнете доказе или поднете напомене.

ЕСЉП је закључио: „У одсуству било каквог доказа о достави, Суд не може да прихвати аргумент Државе да су подносиоцу представке икада достављене жалба и захтев. Штавише... жалба и захтев јавног тужиоца су довели до одлуке Врховног суда, која је у значајној мери била неповољна по подносиоца представке. Суд сматра да је због процесног пропуста подносилац представке био спречен да делотворно учествује у поступку пред Врховним судом. Првенствени циљ члана 6, ст. 1 Конвенције је да обезбеди интересе страна и интересе прописног спровођења правде... У овом предмету је поштовање права на правично суђење зајемчено чланом 6, ст. 1 Конвенције изискивало давање могућности подносиоцу представке да буде упознат и да коментарише... жалбу и захтев јавног тужиоца. Стога је дошло до повреде члана 6, ст. 1 Конвенције.“

13 Извештај Комисије о примени Уредбе бр. 1393/2007 од 4. децембра 2013 (*Report from the Commission to the European Parliament, the Council and the European Economic and Social Committee on the application of Regulation (EC) No 1393/2007 of the European Parliament and of the Council on the service in the Member States of judicial and extrajudicial documents in civil or commercial matters (service of documents)*, COM(2013) 858 final, Brussels, 4.12.2013).

примаоцу већ другој особи на истој адреси или се одлаже у поштанско сандуче или на одређено место на одређено вријеме како би га прималац преузео;

- Правни оквир који се примјењује на поштанске оператере када извршавају доставу писмена примаоцу препорученом поштиљком. Јавне или приватне поштанске службе обично на доставу препоручених поштиљака уз потврду пријема примењују властита „правила“ (нпр. правила Светске поштанске уније или правила предузећа која нуде специјализоване приватне поштанске услуге). Осим тога, поштански оператери у неколико држава чланица морају да поштују додатне прописе у случајевима када је писмено које се доставља судско или друго службено писмено. Поштански оператери, на пример, у таквим случајевима морају да користе одређене потврде о достави или морају у неколико наврата да покушају да изврше доставу;
- Осим тога, чини се да у пракси постоји општи проблем с потврдама пријема које нису исправно или у потпуности попуњене због чега није могуће доставити одговарајући доказ о важним чињеницама успешне или покушане доставе.

Извршитељи играју улогу у достави писмена у многим европским земљама.¹⁴ Снажно се залажем за увођење физичке доставе писмена од стране samozапослених извршитеља. Искуства других земаља показују да тај метод доставе значајно унапређује делотворност и ефикасност система доставе писмена.

У члану 29 ЗИС се помиње достављање истицањем на огласну таблу суда. Поставља се питање да ли је истицање писмена на огласној табли делотворно. У Холандији Министарство сада на предлог холандске Коморе samozапослених извршитеља припрема законске прописе о објављивању извода достављених писмена на посебној интернет страници. Ту интернет страницу одржава кућа која издаје холандски „Службени гласник“. И друге европске земље су увеле сличне прописе.

14 Види такође: *СЕРЕЈ (2009) 11 REV*, Смерница бр. 20: „Требало би да постоји могућност повраћања доставе обавештења извршитељима. Државе чланице у том циљу треба да утврде услове за безбедан метод достављања писмена.“
СЕРЕЈ (2009) 11 REV, Смерница бр. 21: „Када обавештење производи права или обавезе, извршитељ је дужан да обезбеди блаовремено достављање одговарајућег обавештења странкама.“

IV Закључак

ЗИС је на снази већ две године. Очигледно је да је потребно увести већу доследност у овај закон. Законодавац у Србији у том погледу припрема измене и допуне како би унапредио ту доследност. Истовремено је очигледно и да се ЗИС налази у почетној фази примене. Поред тога, и Комора извршитеља игра значајну улогу у спровођењу овог закона.

Назив овог чланка је „Нови систем извршења у Србији: *noblesse oblige*“. Оксфордски речник енглеског језика дефинише „*noblesse oblige*“ као „повластицу која са собом носи и одговорност“. Законом је таква повластица дата samozапосленом извршитељу. Она подразумева одговорност за даље унапређење и јачање новог система извршења у сарадњи са државом. И држава има одговорност за даљи развој система извршења. Добро развијен и функционални систем надзора ће допринети повећању јавног поверења у нови систем. Међутим, држава ће се можда суочити и са следећим изазовом: да раскине са правном традицијом и у националне прописе о извршењу уведе механизме који су се показали успешним у другим земљама.

Jos UITDEHAAG

Expert of the GIZ Program for Legal and Judicial Reforms in Serbia

NEW ENFORCEMENT SYSTEM IN SERBIA: NOBLESSE OBLIGE

Summary

Law on Enforcement and Security (EAS) is now in force during two years. It is clear that the law needs more consistency. In this respect the Serbian legislator is preparing amendments to improve this consistency. At the same time it is also obvious that EAS is still in the phase of implementation. Also the Serbian Chamber of self-employed enforcement agents plays an active role in the further implementation of the law.

The title of this article is “new enforcement system in Serbia: noblesse oblige”. The Oxford English Dictionary explains “noblesse oblige” as “privilege entails to responsibility”. Such a privilege is given, by law, to the self-employed enforcement agent. It also means a responsibility to further improve and strengthen the new enforcement system, in cooperation with the

Government. Also the Government has its responsibilities in the further development of the enforcement system. A well-developed and well functioning system of supervision will contribute to an increasing public trust in the new system. However, maybe the challenge for the Government is also to break-away from legal traditions and to introduce also in Serbian enforcement law those mechanisms that also in other countries have proven to be a success.

Key words: *Law on Enforcement and Security, self-employed enforcement agents, enforcement system.*